Valiokunnan lausunto TaVL 49/2025 vp– U 13/2025 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietyistä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevista vaatimuksista (COM(2025) 81 final) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 muuttamisesta rajalle perustetun hiilidioksidipäästöjen säätömekanismin yksinkertaistamisen ja vahvistamisen osalta (COM(2025) 87 final)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietyistä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevista vaatimuksista (COM(2025) 81 final) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 muuttamisesta rajalle perustetun hiilidioksidipäästöjen säätömekanismin yksinkertaistamisen ja vahvistamisen osalta (COM(2025) 87 final) (U 13/2025 vp): Talousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 33/2025 vp — U 13/2025 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- johtava asiantuntija Timo Kaisanlahti, työ- ja elinkeinoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö
- Tulli
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Finanssiala ry
- Finnish Business & Society ry (FIBS)
- Finnwatch ry
- Keskuskauppakamari
- Suomen Yrittäjät ry

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto TaVL 49/2025 vp

Viitetiedot

Talousvaliokunta on aiemmin antanut asiassa U 13/2025 vp lausunnon TaVL 14/2025 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Komissio antoi 26.2.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kestävyysraportointidirektiivin (EU) 2022/2464 ja yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta annetun direktiivin (EU) 2024/1760 muuttamisesta (COM(2025) 81 final). Ehdotus tähtää yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen ja on keskeinen osa niin sanotussa Omnibus I -paketissa julkaistuja säädösehdotuksia.

Neuvosto on käsitellyt ehdotusta Coreper II:n Antici-alatyöryhmässä. Neuvoston yleisnäkemys hyväksyttiin 23.6.2025.

Euroopan parlamentti hyväksyi oman kantansa täysistunnossa 13.11.2025.

Puheenjohtaja kertoi kolmikantaneuvottelujen aloituksesta 24.11.2025 työryhmässä. Neuvoston mandaatista ja parlamentin muutosehdotuksista keskusteltiin Coreper II -kokouksessa 26.11.2025. Tämänhetkisen tiedon mukaan tavoitteena on saada sopu neuvoston, parlamentin ja komission välisessä kolmikantaneuvottelussa 8.12.2025.

Kolmikantaneuvotteluissa saavutettavan alustavan sovun jälkeen sekä neuvoston että Euroopan parlamentin on vielä hyväksyttävä lopputulos virallisesti omien menettelyjensä mukaisesti ennen kuin muutokset tulevat voimaan. On todennäköistä, että lopullinen sopu pyritään hyväksymään muodollisesti vielä vuoden 2025 aikana.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 24.4.2025 toimitetussa kirjelmässä U 13/2025 vp, jota täydennetään ja täsmennetään tällä U-jatkokirjelmällä seuraavasti:

Suomi pitää EU-sääntelyn yksinkertaistamista ja hallinnollisen taakan vähentämistä tärkeänä ja näkee kestävyysraportointidirektiivin ja yritysvastuudirektiivin yksinkertaistamisen yhtenä olennaisena välineenä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomi katsoo, että soveltamisalan rajojen tarkastelu osaltaan edistäisi hallinnollisen taakan vähentämistä ja sääntelyn yksinkertaistamista ja siten voi tukea eurooppalaisten yritysten globaalia kilpailukykyä.

Suomi pitää tärkeänä yrityksiä koskevan sääntelyn oikeusvarmuutta ja selkeyttä. Neuvottelutuloksen saavuttaminen Omnibus I -ehdotuksesta on tärkeää, jotta yritykset voivat valmistautua niitä koskeviin velvoitteisiin.

Osana kokonaisratkaisua ja neuvottelutuloksen saavuttamiseksi Suomi voi tukea kestävyysraportointidirektiivin ja yritysvastuudirektiivin soveltamisalan rajan korottamista. Suomi on myös avoin tarkastelemaan muita mahdollisia, määrällisesti vähäisempiä muutoksia hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja sääntelyn yksinkertaistamiseksi.

Suomi tukee neuvoston yleisnäkemyksen mukaista riskiperusteisen lähestymistavan huomioimista sääntelyssä. Suomi voi kannattaa muutoksia, jotka edelleen lisäävät sääntelyn riskiperusteisuutta. Suomi pitää tärkeänä kuitenkin välttää muutoksia, jotka johtavat raskaampiin ja monimutkaisempiin sääntöihin sekä hallinnolliseen taakkaan yrityksille erityisesti pk-yrityksille.

Suomi kannattaa ensisijaisesti neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti yritysten ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevan velvoitteen säilyttämistä. Suomi voi myös kannattaa sellaisia muutoksia, jotka vähentävät siirtymäsuunnitelmiin liittyvien velvoitteiden hallinnollista taakkaa, ja osana kokonaisratkaisua neuvotteluiden loppuun saattamiseksi Suomi voi viime kädessä hyväksyä artiklan poistamisen direktiivistä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotus on keskeinen osa yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen tähtäävää Omnibus I -pakettia. Talousvaliokunta on aiemmin arvioinut kokonaisuutta lausunnossaan (TaVL 14/2025 vp — U 13/2025 vp), jossa valiokunta ilmaisi tukensa komission esityksen yleiselle tavoitteelle sääntelyn yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Nyt tarkasteltavassa kirjelmässä on kyse neuvotteluvaiheesta, jossa pyritään saavuttamaan sopu komission, neuvoston ja parlamentin välillä. Kyse on tässä vaiheessa erityisesti sääntelyn soveltamisalasta, yhdenmukaistamisen tasosta, ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevista velvoitteista ja Suomen kannan joustavoittamisesta näiltä osin. Talousvaliokunta pitää asian arvioinnin keskeisinä lähtökohtina sääntelyn harkittua yksinkertaistamista ja raportoinnin sääntelykehikon toimivuutta käytännössä.

Valiokunta on kiinnittänyt myös aiemmassa asiaa koskevassa lausunnossaan huomiota sääntelyn johdonmukaisuuteen, läpinäkyvyyteen ja pitkäjänteisyyteen. Harmonisoitu ja kattava tieto yritysten kestävyysvaikutuksista lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta sekä edistää kestävää yritystoimintaa. Rahoituksen kohdentaminen ja EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteiden edistäminen yksityisillä investoinneilla edellyttävät luotettavaa raportointia. Samalla olennaista on, ettei sääntelyllä aiheuteta tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja heikennetä EU:n alueen kilpailuasemaa globaaleilla markkinoilla.

Talousvaliokunta pitää arvioinnin kohteena olevaa sääntelyn soveltamisalan rajan muutosta huomattavana. Kun voimassa olevan sääntelyn piiriin kuuluu kestävyysraportointidirektiivin osalta Suomessa noin 1 300 yritystä ja yritysvastuudirektiivin osalta noin 130 yritystä, neuvoston ja parlamentin kannan mukaisesti yritysten määrä laskisi kestävyysraportoinnin osalta noin 130:een tai 90 yritykseen ja yritysvastuudirektiivin osalta noin 30 yritykseen. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella suomalaisten yritysten suhteellisen kilpailuedun kannalta olisi perusteltua, että soveltamisalaa rajattaisiin maltillisesti. Valiokunta korostaa, että olennaista on,

että sääntely olisi selkeää ja turvaa riittävällä tavalla yhdenmukaista kilpailu- ja toimintaympäristöä.

Ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevien velvoitteiden osalta voidaan arvioida, että sääntelyn säilyttäminen neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti olisi kannatettavaa ottaen huomioon suomalaisten yritysten edelläkävijyys ilmastotoimissa ja yhtäläisten kilpailuedellytysten turvaaminen. Valiokunta huomauttaa myös, että mikäli sääntelyn yksinkertaistaminen johtaisi yritysten ilmasto- ja ympäristötoimien vähenemiseen, seurauksena voi olla myös kustannustaakan siirtyminen tosiasiassa nykyistä enemmän julkiselle sektorille.

Sääntelyn muuttaminen — myös vähemmän velvoittavaan suuntaan — aiheuttaa kustannuksia ja vaikutuksia yritysten kilpailuasemaan. Tältä kannalta valiokunta kiinnittää kriittistä huomiota asiaa koskevan vaikutusarvioinnin puutteeseen. Yritykset ovat jo varautuneet sääntelyn voimaantuloon ja tehneet siihen tähtääviä investointeja. Voidaan myös arvioida, että toimiva raportointi antaa monille suomalaisyrityksille suhteellisen kilpailuedun. Soveltamisalarajojen korottamisen myötä yritysten vastuullisuustyössä korostuisivat sääntöperusteisuuden sijaan vapaaehtoiset toimet ja markkinoiden odotukset. Todennäköisesti yritykset kuitenkin jatkossakin julkaisisivat kestävyystietoja joko osana toimintakertomustaan tai erillisenä selvityksenä.

Talousvaliokunta on myös aiemmin asiaa arvioidessaan kiinnittänyt huomiota tarpeeseen varmistaa sääntelyn yhteensovittaminen muun EU-lainsäädännön kanssa. Sama koskee myös sääntelyn yhteensopivuutta kansainvälisten, YK:n ja OECD:n tasolla laadittujen raportointia koskevien standardien sekä riskiperusteisuuden lähtökohdan kanssa. Useiden erityyppisten sääntelykehikoiden olemassaolo voi monimutkaistaa toimintaympäristöä ja osaltaan lisätä yritysten kustannuksia. Talousvaliokunta kiinnittää kriittistä huomiota myös siihen, että jatkossa, riippuen nyt saavutettavasta neuvottelutuloksesta, sääntelyn sallimat mahdolliset kansalliset lisäkiristykset voisivat johtaa sääntelyn pirstoutumiseen ja epätasaisiin kilpailuolosuhteisiin.

Talousvaliokunta huomauttaa, että raportointivelvoitteita ja tarvetta raportointiin syntyy nyt tarkasteltavan sääntelyn lisäksi erityisesti finanssialaa koskevan sääntelyn kautta ja toisaalta myös rahoitusmarkkinoiden ja sijoittajien sekä sidosryhmien tarpeiden määrittäminä. Raportointivelvollisten yritysten raja-arvojen nostaminen vähentää rahoittajille ja sijoittajille saatavilla olevia tietoja yritysten kestävyydestä ja kestävyysseikkoihin liittyvistä taloudellisista riskeistä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että ehdotetulla Omnibus I -sääntelyllä rajoitettaisiin tosiasiallisesti muun muassa luottolaitosten ja muiden finanssialan yritysten mahdollisuutta saada kestävyystietoja pk-yrityksiltä. Tämä voisi osaltaan heikentää pk-yritysten mahdollisuuksia saada kilpailukykyistä ja kestävää rahoitusta, tai rahoitusmarkkinatoimijat voisivat joutua hankkimaan tarvitsemansa tiedot muilla tavoilla. Tästä aiheutuisi edelleen kustannuksia myös niille yrityksille, joilta kestävyysraportointivelvoite poistuisi. Valiokunta huomauttaa, että nyt tarkasteltava sääntely voi aiheuttaa tarpeen tarkastella uudelleen myös finanssialaa koskevia velvoitteita.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä että, tässä vaiheessa keskeisintä on saavuttaa oikeusvarmuus ja hyväksyttävä neuvottelutulos. Yritysvastuun yhtenäinen toteutus EU-tasolla on välttämätöntä sääntelyn selkeyden ja yritysten toimintaympäristön kannalta. Nykyinen oikeustila on yritysten yhtäläisten kilpailuedellytysten näkökulmasta ongelmallinen

myös sääntelyn täytäntöönpanon keskeneräisyyden sekä sen voimaantuloon liittyvän epävarmuuden vuoksi. Kestävyysraportointidirektiivin ja yritysvastuudirektiivin yksinkertaistaminen on olennainen väline EU-sääntelyn yksinkertaistamista ja hallinnollisen taakan vähentämistä koskevien tavoitteiden saavuttamiseen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 9.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Valtioneuvosto tarkentaa U-jatkokirjelmässä UJ 33/2025 vp — U 13/2025 vp kantojaan Omnibus I -paketin kestävyysraportointiin ja yritysvastuuseen liittyviin muutosehdotuksiin.

U-jatkokirjelmässä todetaan, että neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen 23.6.2025 ja Euroopan parlamentti neuvottelukantansa täysistunnossa13.11.2025. U-jatkokirjelmä olisi ollut hyvä tuoda eduskuntaan välittömästi Euroopan parlamentin hyväksyttyä neuvottelukantansa, jotta asian käsittelylle eduskunnassa olisi jäänyt riittävästi aikaa.

Tämä eriävä mielipide pohjautuu asiasta aiemmin suuren valiokunnan lausuntoon jätettyyn eriävään mielipiteeseen (SuVL 1/2025 vp — U 13/2025 vp, eriävä mielipide 1).

Omnibus I -paketilla muutetaan aiemmin hyväksyttyä lainsäädäntöä liittyen kestävyysraportointiin, yritysvastuuseen ja hiilirajamekanismiin. Perusteluna Omnibus I -paketille on tavoite vähentää yritysten hallinnollista taakkaa. On kuitenkin riskinä, että hallinnollinen taakka lisääntyy niiden yritysten osalta, jotka muutenkin tekevät vastuullisuustyötä koko toimitusketjussa, sillä tietojen saaminen ja seuranta ja valvonta vaikeutuvat.

Yritysvastuusääntely hyväksyttiin viime parlamenttikauden lopulla, ja yritysvastuudirektiivi astui voimaan heinäkuussa 2024. Direktiivi asettaa suurille yrityksille velvollisuuden ottaa ihmisoikeudet ja ympäristö huomioon koko toimitusketjun osalta ja perustuu YK:n ja OECD:n vastuullisuusstandardeihin.

Suomi toimiessaan vuonna 2019 EU-puheenjohtajamaana oli aktiivinen yritysvastuun saattamisessa EU-agendalle. Euroopan laajuinen yritysvastuusääntely on suomalaisten yritysten etu ja toive. Suomen ei nyt pidä hyväksyä heikennyksiä yritysvastuusääntelyyn.

Yritysvastuu ja kestävyysraportointi ovat suomalaisten yritysten suhteellinen kilpailuetu, joka nyt menetetään, kun hyvitetään niitä maita ja yrityksiä, jotka eivät toimeenpanneet direktiiviä säädetyssä ajassa.

Lainsäädännön yksinkertaistaminen ja yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen ovat kannatettavia tavoitteita, mutta ehdotetut muutokset vesittävät lainsäädännön alkuperäistä tavoitetta ihmisoikeus- ja ympäristöriskien tarkastelusta koko toimintaketjun osalta. Hallinnollisen taakan vähentämisen sijaan näin radikaali vesittäminen romuttaa järjestelmän, johon vastuullisimmat yritykset ovat jo valmistautuneet.

Suomen ei pidä hyväksyä kestävyysraportoinnin ja yritysvastuudirektiivin soveltamisalan kaventamista nykyisestä soveltamisrajoja korottamalla. Myös nykylainsäädännön mukainen riskiperustaisuus on säilytettävä, eikä huolellisuusvelvoitetta tule rajata pääsääntöisesti vain yritysten omaan ja tytäryhtiöiden toimintaan sekä suoriin liikekumppaneihin (nk. ensimmäinen porras). Rajaaminen tarkoittaisi sitä, että huolellisuusvelvoiteraportointi tapahtuisi tasolla, jossa

on vähemmän riskejä ihmisoikeusloukkauksista ja ympäristövahingoista, koska riskikohteet ovat yleensä toimitusketjujen loppupäässä. Huolellisuusvelvoitteen rajaaminen ei myöskään olisi linjassa kansainvälisten standardien kanssa riskiperusteisuudesta.

Tiedonantovelvoitetta ja yritysten mahdollisuutta pyytää tietoja liikekumppaneilta ei pidä heikentää nykylainsäädännöstä. Lisäksi EU-laajuinen vahingonkorvaussääntely tulee säilyttää. Sen poistaminen voisi johtaa vaihteleviin järjestelmiin EU-maiden välillä vaikuttaen uhrien oikeussuojaan.

Ilmastosiirtymäsuunnitelmaa ei tule poistaa

Voimassa oleva yritysvastuudirektiivi velvoittaa yrityksiä laatimaan ja toteuttamaan ilmastonmuutoksen hillintää edistävän siirtymäsuunnitelman. Tätä (artikla 22) ei tule poistaa.

On tärkeää, että velvoite siirtymäsuunnitelman toteuttamisesta säilyy, koska selkeän toteuttamisvelvoitteen puuttuminen heikentäisi EU:n ilmastotavoitteiden toteuttamista. Ilmastotoimien edistäminen EU-tasolla on myös tärkeää unionin kilpailukyvyn kannalta osana vihreää siirtymää maailmanlaajuisesti.

Lopuksi

Globaalien ihmisoikeus- ja ympäristöongelmien ratkaiseminen vaatii johdonmukaista ja ennakoivaa säätelyä. Se on tärkeää myös yritysten liiketoimintaympäristön vakauden ja investointien näkökulmasta. Jatkoneuvotteluissa tulisi keskittyä löytämään muita ratkaisuja yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja pitää kiinni voimassa olevan yritysvastuusääntelyn tavoitteista ja vaikuttavuudesta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 9.12.2025

Matias Mäkynen sd
Oras Tynkkynen vihr
Johannes Yrttiaho vas